

Skadestånd för övergrepp vid myndighetsutövning

Johan Ridderbjelke

Ridderbjelke Advokatbyrå AB

Stockholmsvägen 33, 181 33 Lidingö, Sweden

Telefon +46 72 3000 100 Fax +46 8 12 45 12 11

johan@ridderbjelke.se

DOMSLUT

1. Tingsrätten förpliktar [REDACTED] kommun att betala:

15 000 kr till [REDACTED] jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 juli 2011 till dess betalning sker.

15 000 kr till [REDACTED] jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 12 augusti 2009 till dess betalning sker.

15 000 kr till [REDACTED] jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 12 augusti 2009 till dess betalning sker.

DOMSKÄL

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att socialnämnden genom att inte vidta några egentliga utredningsinsatser för att utreda om det fanns en påtaglig risk enligt 2 § LVU efter det inledande skedet av omhändertagandet, inte kan anses ha haft relevanta och tillräckliga skäl för att motivera ett fortsatt omhändertagande av [REDACTED] och att ansöka om vård av honom enligt 1 och 2 § § LVU. Det har således skett en kränkning av Familjen [REDACTED] rätt till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen i tiden efter mitten av december 2006.

DOMSLUT

1. [REDACTED] kommun förpliktas att till [REDACTED] utge 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den [REDACTED] 2016 tills betalning sker.

DOMSKÄL

Sammanfattningsvis har [REDACTED] kommuns handläggning under 2014 – 2016 inneburit att kommunen underlåtit att tillgodose dotterns behov av umgängesstöd i samband med hennes umgänge med sin far. Umgängesstöd har varit en förutsättning för umgänge. Detta har fått till direkt resultat att [REDACTED] inte kunnat utövat umgänge med sin dotter. [REDACTED] kommuns handläggning har därför inneburit att kommunen i förhållande till [REDACTED] har gjort sig skyldig till en överträdelse av hans rätt till familjeliv och umgänge med sitt barn (artikel 8 EKMR) och att [REDACTED] orsakats en kränkning av sitt familjeliv.

I äldre rätt ansågs det i många länder strida mot den statliga suveräniteten att staten skulle kunna ställas till ansvar för sina handlingar skadeståndsvägen (*the King can do no wrong*). Även i svensk rätt var det allmänna, dvs. stat och kommun, tidigare skyddade från skadeståndsansvar vid myndighetsutövning. Reglerna om det allmännas ansvar vid myndighetsutövning var en av de största nyheterna i 1972 års skadeståndslag och innebar en ingripande förändring i rättsläget.

SOU 2010:87, s 76

SkL 3:2

NJA 2009 s. 463 (NJA 2009:45): Vid överträdelse av Europakonventionen i verksamhet som en kommun svarar för har kommunen ansetts kunna åläggas att betala skadestånd även utan särskilt lagstöd i den mån det behövs för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt konventionen.

Skadeståndslagen

- Kapitel 3 paragraf 2

Staten eller kommunen skall ersätta

Personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar, och

Skada på grund av att någon annan kränks på sätt som anges i 2 kap. 3§ genom fel eller försummelse vid sådan myndighetsutövning

- NJA 2009 s. 463 (NJA 2009:45): Vid överträdelse av Europakonventionen i verksamhet som en kommun svarar för har kommunen ansetts kunna åläggas att betala skadestånd även utan särskilt lagstöd i den mån det behövs för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt konventionen.

Europa konventionen om de Mänskliga rättigheterna, EKMR

- ARTIKEL 8: Rätt till skydd för privat- och familjeliv

1. Var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.

2. Offentlig myndighet får inte ingripa i denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välbefinnande, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

- ARTIKEL 13: Rätt till ett effektivt rättsmedel

Var och en, vars i denna konvention angivna fri- och rättigheter kränkts, skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet och detta även om kränkningen utförts av någon i offentlig ställning.

- ARTIKEL 41: Skälig gottgörelse

Om domstolen finner att en kränkning av konventionen eller protokollen till denna har skett och om den berörda höga fördragsslutande partens nationella rätt endast till en del medger att gottgörelse lämnas, skall domstolen, om så anses nödvändigt, tillerkänna den förfördelade parten skälig gottgörelse.

Fel och försummelse - kränkning

Regeringsformen Kapitel I Paragraf 9

Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

Fel och försummelse - kränkning

Socialtjänstlagen: 5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper

Barn och unga
I § Socialnämnden ska

1. verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden,

2. i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga,

3. bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa,

4. aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,

Fel och försummelse - kränkning

Socialtjänstlagen: 5 kap ... fortsättning

- 5. aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar bland barn och unga,
- 6. tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem,
- 7. med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,
- 8. i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,
- 9. i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts, och
- 10. i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört eller sedan verkställighet av sluten ungdomsvård enligt lagen ([1998:603](#)) om verkställighet av sluten ungdomsvård upphört. Lag (2017:809).

SKADESTÅNDSBELOPP ?

- **Manic mot Litauen** **12 000 euro**
- **Furman mot Slovenien/Österrike** **17 500 euro**
- **Kuppinger mot Tyskland** **21 400 euro**
- **Prizzia mot Ungern** **22 500 euro**
- **Ribic mot Kroatien** **26 500 euro**